U. B. BERGEN
Ms. 185 p

Historiske Bemerkninger om Blindheim og Blindheims-

mon fæste Vigrier i Sondmøre

af Peter Tylling

Biskop Neumann har fagt i Verdens Gang Bind Side 67, at ligesom Geiteren i historisk Henseende knytter sig til den berømmelige Geite-Ætt, saaledes knytter Vigrier sig til de berømmelige Blindheims-Ætlinger, og heri har han Fortfatter Ret, forsaavidt han forstaar den gjennem den mod-ste Adelsslægter almindelig anerkjendte Betegning, grundet paa traditionelle Familie-Sagn, at Slægten af Blindheim fæste Vigrier som her fastsat og hæfter sig ved sine Heller de gjorde saa talrige Blindheims-Ætlinger, og ikke Blind-heim fæste Gaarder ligger for Borgund. Vor ærede Professor Munch er selv i Tvivl herom, hvilken af disse 2de Gaarde der her tænkes paa, at have været Blindheims-Ætlinger Sæde, men med en Smule Lokal-Kundskab til disse Egne i Overensstemmelse med anstillet Undersøgelse paa selve Stedet i endskjønt ikke ringe Henseende, vil Blind-heims Gaarder i den Anledning synes berettiget et Krav, i Mod-sætning af Blindheim fæste Vigrier, der ved sin Beliggenhed ved Skibsleden, med sine mange

Mindermarker fra Fortiden, har i Aaeene allerede Grev paa, at det netop er det Blindheim, hvor hine Mænd laerd, ugivorfra de herrede deres Herkomst. Man kan ikke tænke sig det, omskjøndt et enesteaaende Exempel et vægter Opmærksomhed, der havde valgt sin Tilflugtssted, at de Døde i Skjul een Fjerdedel af sin Levetid Dønbygt som Blindheim som Exempel. Der vare Skjulet ved ugjort i Fortiden, hvad Grunden endnu er i Mørket, at ødelægge Fordybning, som 6 Vogne i Diameter, da derimod Blindheim som Vigrøn er 18 Vogne i Diameter, hvis man sjender ofte udlagt i Sagerne den Regel, at Hovdinger ne ender Gravhøie, hvorfra de sine Gester ogsaa med Mad og Smør, ugsaa Grunden Dette Reiste Hald af Grunden Kreaturbesætning mere man forudsatte at Fordybningen var stort, og at formindre Dette, hvilket de ofte i Sagerne omtalte Troller. Som Blindheim som Osnøen findes ikke et eneste Mindesmærke fra Fortiden, ikke et Sagn om at Grunden nogen Tid her havde Hovdinger til Beboere, da derimod Blindheim saavel Vigrøn, som begge Dele, endog i Overmaal, ere hvor Hensyn. —

Jeg vil nu forsøge med et Par Ord omtale de seer-Rede Blindheims-Mænd, og siden nedenfor om-

tæl Mindesmærkerne fra Fortiden fra Blind-
heim.

Navnet Blindheim, hvis første Stavelse Blind, eller
Blünd, tror man at være et Mandsnavn, og som Sag-
net sætter i Forbindelse med en stor Kæmpehøj fra Gam-
len, Blinds eller Blündhaugen Nord for, jvfr. med det Tillæg, at en Høvding Blünd her skal
ligge begravet fra Hedenold, og at Egnen efter
ham skal være opkaldt Blündsheim, det er Blünds
Bosted, osv. Men forinden at opholde os ved denne
Gisninger, hvormed vi dog ei kan bringe Sandsynlighed
af overvældende Slags, vil jeg dog dvæle med nogle hi-
storiske Personer, nemlig de saakaldte Blindheimmænd.
Den egentlige Stamfader for Blindheims-Ætten, har
jo gerne Sagnen om sig givet, men de fortæller dog,
at henved 940, da Egnen fra Blindheim en meget
rig og ætstor Enke Gyda, en Søster til den bekjendte
Aarbjørn Hersir, men med hvem hun havde voret gift
fandes ingensteds omtalt. Derimod om Ørlygshendes Søn
Thorgjerd Hørdekjerd og hendes unge gifte Døt-
ter, ved følgende Anledning. Ved det angivne Aar 940
kom Egil Skallagrimsson, tilligemed sine Fæller
og Ledsagere til Gjestning hos Gyda fra Blindheim,

hvor de, formedelst den gode Forstandelse Egil stod til hender Broder Thiodhjørn, fik den Ædle Herdegabe, ug hvor de formedelst deres mange opholde sig nogle Dage mere, end deres Bestemmelse var. Den Vei ret en Dag beterende ug ellet de gjorde sig for Vigt til Thrigsen, forekom dog Egil noget uforklarligt, at baade Gyde, og hender Søn Thiodjerd, samt Datteren, forholdt sig noget stillerende og mærkelig, ligesom de ikke vare vel glad Sinde, ug esor ændrede hun storligen sine, hvorfor den unge venne alle, ellet Et godt. Ved Afskeden tog Gyde Egil tilside, og fortaller hem den hele Sammenhæng, nemlig, at en Bersork, en Holmgangsmand Liot hin Bleke havde begjært hender Datter, ug da de havde nogtet hem Afslag med Sigen, hun de Liot, ifølge Loven, sordret hender Søn Thiodjerd til Holmgang, ug Holmgangstunet var allerede bestemt, at holdes Dagen efter, eller om et Par Dage sun en Sjøn kunde være, i Warlen i nu Waldero i Gyde bad nu Egil om, at stande hende Søn bi i Holmstunet, da denne var ung, ug hun de ikke stande i Holm sor, ug der tilmed var Liot den store Kæmpe ug en vold Bersork der her sine Sønnmøre, havde i Holm soldt mange sjove Mand, ug tilvundet sig Navn ug Gods.

Egil var ei den elskende, der lod sig bede 2 Gange om

Hjelp, i saadanne Tilfælde, thi Tetrabjørn Herfjord var kommet
indtil ne Wen, Reindeheen i nogle Timer Øster den forlangte
Bistand. Da de vare ankomne Blindheim en Dag eller to, drog
disse til den bestemte Tid, i forening med sine Formænder og
Tredjemænd, over til Wærlandø, hvorhen efter Stevne mødte Livt
og Egil selv med Mandskab (se Egil Sagen C: 67.:) Sagerne
vilsaaes, at Loito Dreale, blev dømt Sønnøre enstemmig for
en stor Velgjerning mod Egil, i Forhold til alle de Ulejligheder
der Livt havde udstaaet ved.—
Det er ikke bekjendt af Sagerne, men Hr. Munch
antager det for vist, at de fjerne Blindheimmænd, i
lige nedstegende Linje nedstammer fra Tredjemænd fra
Blindheim, og at disse hvorfra først kom Mørkedalene fra
Blindheim Landmænd fra Sønnøre i Slutningen af
det 11te Aarhundrede, samt Finner Jon Haukes Hauk,
der og saaes var Landmand fra Sønnøre, og bandt sig til Blin-
heim. Om Høsten Aar 1126 gjorde Haukelen Reise
til Orkenøerne, hvorfra han medbragte den Norske Bro-
nipastor Herald Gille, der gav sig ud for en Søn af
Kong Magnus Barfod, uden at Haukel vandt de berø-
mte Folger for Folk og Land, kom frommed Gjest ufsted-
Rom, under bemeldte Herald Gilles Rose Herre Komme,
mod Haukel den største Anfører Haukels Søster Ellid,
vergiftet med Gudhorm Asulfsøn fra Reen, lige som
Haukelsø vergiftet med Gudhorm Søster, Sigrid et-

fælfo Dotter, med hvem han havde Sønnerne Simon Skaalp og John, der begge var gifte, havde efter 1155, med hvor sin ~~Broder~~ Fætter af Slog Hvaal Gille, nemlig Simon med Aasmund og John med Margrethe, et tydeligt Vidnesbyrd om hvor hård en Ufredstid Blindheimerætten stod. At Haakon Huk ikke delte samme politiske Anskuelser som hans Sønner, fremgik tydelig nok af, at medens han selv var paa Slog Øystein Haraldssons Parti, vare hans Sønner Simon og John, Slogjarler. N. Da Slog Haakon Hukbein begyndte at samle en Flok Tilhængere om sig, og derpaa var paa Hærtog nordenfra, ~~var~~ kom til Sandmør, var John hjemme hos sin Fader Haakon paa Blindheim hvor sin mer Lykke end Bistand paa Færder, samlede Folk for at stænde og tøgte hen Kongsflokken, angreb et af deres Skibe, som førte af Hvalen Aae, og brødte hvor ene og alene om bord. Han afsøgte nu de ~~ne~~ andre Skibe, og angreb dem, men var ikke dygtig som Selfsyner, for Blindheims Folk var bleven med den lovede Landstigning. Denne Kamp maa i alt Sandsynlighed have foregaaet omtrent i Nærheden af Stavnesvigen, i Aaret 1155, for det var sidste Gang vi finde Haakon Huk af Blindheim omtalt. Simon Skaalp John Broder, [illegible] Slog Ingi to,

fælfodetter, med hvem han havde Sønnerne Simon Skeath og John, der begge var gifte, henved aaret 1155, med hvert sin ~~Broder~~ Datter af Kong Harald Gille, nemlig Simon med Ellemire og John med Margrethe, et tydeligt Vidnesbyrd om hvor høit de Ingelfs Blindheimerætten stod. At Haakon Galen ikke delte samme politiske Anskuelser som hans Sønner, fremgaar tydelig nok, eftersom han selv var gift med Kong Øystein Haraldssons Datter, medens Sønnerne Simon og John, Kongsinger Filhongere, N. Da Kong Haakon Herdebred begyndte at samle en Flok Tilhængere om sig, og da Sverre kom til Throndhjem [illegible] John hjemme hos sin Fader, hvorfor han maatte lade Folk for at [illegible] Trøndelagen, [illegible] endnu i Skibet [illegible] Selskaber, for dette [illegible] Denne [illegible] forbigaaet [illegible] Veiegen, i Aaret [illegible] Haakon Galen [illegible] John's Broder, [illegible]

N. Efter Ordene „Kong Singer Filhongen," tilføies:
hvilket maa have været aaret 1155, da de fleste af Kong Øystens Krigsfolk havde forladt Throndhjem, og hvem af sin Broder Kong Singer Parti blev overfaldet Eidsvold østen for Folden, gav man Simon Skeath Skylden for, at Øystein blev myrdet og dræbt for hvilken Gjerning Simon dog fik af nogle Aarstallet for.

og veer en af de øvrige Høvdinger til at modarbeide Gengtborne blandt Ætlinger, at de ei skulle gaae over til Haakon Hdbrad Torte. Aar 1161 den 4 Februar under Haakon Herdebreds lønnskelige Overfald paa Kong Inge Haraldsøn i Oslo, fulgde paa Siden af Simon Skalp, som Kong Inge fulgde. Simon anførte Herem Tjelkeg som venskeligt mod Ostlaborgbrødrene, da han mødte en af Haakons Høvdinger, Halvard Hitemedjen Skum, og Enden blev, at de begge faldt. Simon efterlod sig en Søn Nicolaus Beaalt, som blev opfostret hos Fadbroderen John Halkelsøn paa Steinheim, men da Erling Skakke paa sin Nordtog, i Henseende at overrumple Haakon Herdebred, i Maaned eller Juni 1162 vendte tilbage, blev han hentet ombord i Nicolaus Beaalt Simon Skalpsøn paa John Halkelsøns Gaard Steinheim, da han frygtede for, at et Partie for kort Tid blev sig, og muligvis kunne skaffe, for at skotte sin egen Søn ellegnet paa Norges Throne, men under Krigstummelen i Sydfjeldet ved Folkum i Romsdal, blev af Nicolaus dræbt, som man tror, efter Erlings Valg. — For denne Daad opfandt John Halkelsøns Hermoder Brødrenes Drab, paa at hævne sin Søn, for en Tid, Erlings Parti, og flyttede til Folkum, da have valgt Sigurd Markusfostbrød til Høvding, da have til Henseende, at hylde Erling Skakke. Det var nemlig de bemeldte Sigurd Markusfostbrødre gjennem Kvinde Mødrene og mulige var ogsaa paa Steinheim, for at skaffe Folk og Skibe, til John flyttede til Folkum, men siden sik Erlings Krigshøvdings

Nicolaus Kildvorsen Skolleen skyldtet at vende sig mod
den store Hordaland, ved hvilken Leilighed John med flere
Høvdinger blev tagne tilfange, men den lille Olaf Norske, John
gav man Fred og Lager tilbage, medens de Øvrige blev afstraffet.
Sigurd blev halshugget i Gravdal. Fra den Tid af man, at
John af Blindheim var Magnus Erlingsens stadige Tilhenger.
Og sagde man vor heim, at han var blandet paa hinsides Maler
mens han havde eyet Fjendt for Øie. I Aaret 1181, da Kong
Sverre overfaldt Magnus Erlingsen i Bergen, blev John Haal-
kelsen af Blindheim atter tagen til Naade, tillige med sine Sønner
Ragenvald og Haakon, men Sverre gav dem alle Liv og
Fred, da John bad derom. — Samme Tid da John Haalkelsen af
Blindheim, tillige med hans Sønner Erlingsøn, og sagde, at
de stod dem frit for at fare vort i Fred, hvorhen vilde, en-
ten nord til deres Gaard Blindheim, eller øster til Kong Magnus
. John sagde at han helst vilde blive hos Kong Sverre.
"Det er ikke vort," sagde denne, "thi I have 2 Gange for-
pønt mig Troskabs Eden at holde!" John gav Kongen
at holde Eden, og tilbød dem at afbøde. Denne for tredje Gang
Men allegevel stod de strax til Kong Magnus, alle 3. —
Om John tillige med sine Sønner var i Følge med Kong
Magnus, da han gjorde en Reise ned til Bergen, vides man
kun med Vished at Haakon Johnsen var med, og under Op-

holdt der, hvor ogtet Kong Magnus' Søster Frue Ragnild
der var forbestemt ud ogte Vidkun Erlingsen. Som bekjendt,
skal Slaget mellem Kong Sverre og Magnus Erlingsøn stedfin-
me ved Sognefjorden 1184, hvor Magnus sprang over bord og druk-
nede, og i samme Slag faldt ogsaa, blandt flere andre Kjæm-
per, Ragnvald Johnsen af Blindheim. At John
selv tilligemed Sønnen Haakon var tilstede i Slaget paa
Magnus Kongens Side, er høist sandsynligt, skjønt ikke
bevislig, skjønt man her Formodning om at John skulde
have været forfra omtalt Forvalter i Danmark, efter som
man finder ham i høie Embeder hos Kong Magnus, maatte nu efter
denne Tale gives til Kjende for Kong Sverre, der jeg-
nede hjemme til London med sine Sønner, saa at
han ikke besøgte Ottens Familie og Blindheim paa
Vigøen, men John Haakon havde dog for fornøi-
elsens skyld en saadan Reise, at han endnu Er-
gerrig i ikke Sverre. Haakon Kongens Broder, Gre-
gorius Johnsen var derimod en ivrig Tilhænger af Kong
Sverre, ligesom Haakon, der som Sagt, var gift med
Magnus Erlingsens Søster Ragnild, havde givet til Hen-
sigt, ved gunstig Leilighed at hevne hans Død, og ikke
tilbørligt Aar 1192, da Kjøbstjenerne stod strom, og ingen
kunne ikke tilbørligt forvolde hvor han i Nidaros Stund
havde lovet Kong Sverre, maaskun dog formod at hans

Kristin Ragnild med sig sønnen Sigurd hjem til al hvor-
nehende Bryder. Vi ser senere, at Halkel Johnsen var
en af de fornemste Krigshøvdinger for Gjæslingerne i Slaget
ved Kong Sverre i Florevaag 1194, og hans Skib var
det sidste som blev blottet for Mandskab, da Sønnmøren-
gerne havde fig tappert, men aligevel dræbt Halkel selv sit
Skib, hvorved Blindheimsotten fik et stort Slag.
Halkel Johnsen blev begravet ved Christ Kirke i Bergen.
Af Halkels Sønner kjender vi kun Ragnvald, der af Bugler-
ne vaar ført til Sysselmand paa Island, men da han var
haard, og krænkede til Mod, da han stedse havde et stort
Mandskab hos sig, gjorde Islændingerne Opstand mod ham,
og overfaldt og dræbte ham paa Thinget i Haugsvik,
paa Island 1218. Nu var der kun to mandlige Repræ-
sentanter tilbage af Blindheimsotten, de ovenfornævnte
Nicolaus Simonsen Bugge, Kun havde Sattes Christi-
ne gift med Hemming Gale; samlig Øistein Ragnvaldsen,
en Søn af Ragnvald Johnsen som dræbt i Slaget ved Nese-
fjord, og Gregorius Johnsen, en Broder af Halkel Johnsen
som faldt i Florevaag. Øistein var Sverres Sysselmand
paa Sønnmøre, og efter al Sandsynlighed, havde han Sø
paa Fosnes gaardene Blindheim, men hans Levetid blev for
det meste optaget i Krigens Tummel, og i Forening med sin
Farbroder Gregorius Johnsen, var de 2 Kong Sverres for-
nemste Krigshøvdinger. Da Kong Sverre, under sine

Tilbredelser til Slaget med Birkebeinerne i Oslo; forordnede hun, at hun Landsmand Gregorius Johnsen Blindheim, Sigurd Ormsøn og Ketil og Eystein Ragnvaldsen med Mannskapene, skulle ligge til med deres Skibe ude paa Stranden ved Maria Kirkegaard, og gaa ogsaa gjennem det søndre Stræde, o. s. v. Ved denne Anledning kom Gregorius Skib ogsaa paa Grund i Sandbanken; men Mandskabet vandt i Land, og drog Kongen til Hjelp, i Forening med de andre Birkebeiner og jagede Baglerne ud af Byen. Efter Kong Sverres Død laa Kongens Fiender ikke længer paa Lur efter Blindheimmanden, men Kongens Venner vare i Overmagt i Norge under Sverres 3 efterfølgende Kongers Regjering, og Eystein Ragnvaldsen maatte ved denne Tid vove sig, da han ikke havde hørt Gregorius Johnsen Blindheim fare med Kongen Haakon Haakonsøn Landsmand i en lang Række Aarer, og som paa den Dag havde Del i mange Regjeringshandlinger, som denne Konge udførte. Saaledes var Gregorius Johnsen blandt de første Landsmænd, der gjorde Haakon Kongo-Hyldest paa den, ligesom han havde været denne i Forening med Ingelfin Vondbleb udnævnt til ingen af Kongen Lyne at forlige med Baglerne. Aar 1221 blev Gregorius Johnsen af Blindheim, Paal Flemingsøn, Peter Paalsøn i Gimsø, Ogmund af Skuleherd, alle Lensmænd over Kongens Skatter og Landskyld paa Land, for at tage Ribbungerne i Oslo, og de disse maatte nu flygte ud af Byen, ombord paa deres Skibe, og Birkebenerne lovede Skibe til at forfølge dem med, og

Gregorius Johnsen i Skibe Storskibsrede Ruhvik, Jarl Vemund Halvorsen Hardbeingabøsn, Skibe som Jarlen havde lavet af Bisk Nicolaus, og de øvrige af Krigsfolket byg Skibe der hørte Bispebet til, nemlig igjen Ribbingerne, byg fra dem den Skibe og meget Bytte. Torstein Skonge Haakonsen og Skibe Jarl nu forlod Island fra omsatte Gregorius Dr. flyg for Skonge og Jarlen, at dette nu igjen gave Orlov, at Feldtingerne maatte undgjelde for de 2 store Skibe ihjelslagne paa Broder Ragnvald Johnsen som overfor i Sept. Jarlen havde meget for at Hovmaatte beger, Skonge der imod vendte sig, til at give sit Minde der til, naar den Jarlen og Gregorius med en stor Hvide ofte i Lundt og brandte vide om i Bygderne, og kommet ber Ragnvalds Drab.

Under det overordentlige store Stormvind i Bergen den 24 Juli 1223, da Hovdingerne paa Nyt Kirkjemuren i Skong Haakon Haakonsen Skonge-Volden var Skonge, paa Ragnvald og paa Gregorius Johnsen af Blindheim som forsto Londermand blandt disse Fol, tilstede. Nogle Tjenere, da Skibe Jarl, fra Throndhjem forlang en Skib over Lund til den sondre Del af Sudrendalen for at atter at tage Ribbingerne, paa Gregorius Johnsen, Jarl Vemund Halvorsen og Nicolaus Peterssen i Giske i Folge med dem. Forsøgte Gregorius at deltage i at dampe de ofte opstaaende Uroligheder i Lunde, naar han kom tilbage hjem-

me i Throndhjem, hvor han havde sit Gysel, thi det var Konges
og sin Jarles imegt meget paaliggende, at have en paalidelig Mand
til Gysselmand der, og Sagaen giver Gregorius det Lov, at han
var den klogeste og paalideligste af Skule Jarls Landsmænd.
Aar 1227 fulgte Gregorius Jarlen paa hans Reise til Dan-
mark, og paa Hjemreisen til Norge, da de vare komne forbi
Herlofsnæs Havn ved Bergen, sendte Gregorius Skule
paa et Skjæl, og da laae Gregorius med nogle andre borte,
tilligemed mange Skotbønder. Med Gregorius, siger Sagaen,
endede det første Skud af den store Landsmandsætt, der Kal-
ter Blindheimsmonn, der havde hjemme paa Blindheim; Om
Gregorius var gift, eller efterlod sig Børn kjendes ei, nok er
det, at af hans nærmeste Frænder her efterlod sig Allenlige
som maaligen endnu en Gang Sit her havde paa Fadrenegaar-
den Blindheim, hvilket er en af Landets ældste, paa hvis
Grund tuget paa mægt Del i Sagaen omtalte Gjærning, at
den Navn Kunne blive bevaret til Efterslegten.—
At Gaarden Blindheim her nævnt sidst og længst af mange
Slægter laae til Mitten af det 15de Aarhundre, bevidner
den af Peder og Bebreder af Gamle Erling Vidkunsøn omtrent
Aar 1350, Haakon Sigurdsøn omtrent 1390, og Alf Knutsøn
omtrent 1489.; De alle disse 3 Mænder vare jo komne
til at tilhøre sig som Eiendom næsten alle Fadrenegaardene
og Gaarde, her og ikke længst Slægten i Gaarden Blindheim,
dersom Følge her af ældre her nævnt Gjærning, for end Mitten
Mitten af det 15de Aarhundre eiedes af den Mindste Sam-

milie, efter som Blindheim Gaard, ikke findes endnu blandt Gierde gotsets Gaardsregister, hvorfra Skjødet paa Gjørvik Sogndorp dateret til Kong Friderik den 2den i Marts 1582, eller i Forleningsbrevet til Jørn Gaae til Sørø, af 16 Marts 1586, ligeledes i Skjødet paa bemeldte Gods til Hannibal Thestrup, af 14de August 1654.

Den Smidske Familie blev Blindheim i Mitten af det forrige Aarhundrede kiøbt af Herr Hans Jacobs Hiort Sagnefogd til Gudbrandsdalen og Provst over Sandmøre, idet at jeg ved, af hvem den kiøbte Gaarden. Efter Herr Hiorts Død 1738 steeg Kongsvingerske Dage for meget Blindheim over Kiøbet af Abraham Hottermann, der ved forrige Aarhundredes Slutning 1799 var Eier af 17 Vager og en af Skiødderne Rasmus Jacobsen eiede 1 Vog i Fiskelien. Ihr Hottermann kom Blindheim tilligemed store Mongde andre Jordegods til Gjældsmand Nils Wind paa Fuskebjørget ved Nøvesund, der ved sin Død efterlod Blindheim, i forening med andet Jordegods tilsammen over 30 Vager i Fiskelien, til Sagfører Henrich Wind, der kiøgte det ved Auktionen over til Capitain Ludvig Dreier paa Solnør, som nu har solgt Gaarden til Samtlige 14 Skjødere.

Odelsmændene paa Blindheim.

Ved at nedskrive Odelsmændene paa Blindheim, hvis jeg ikke skulde mene at meddele, endskjøndt jeg tidligere her med-

delt i Norsk Forfatninger og i enkelte Aarbetninger, som for-
eninger for de norske Forfatninger Bevaring, der hver ifølge,
Men de disse Vorker en Sjeldenhed for Menigmand, tages jeg ikke i
Betænkning herved, som nyt, at meddele Læserne som Bon-
heim, unlegende at der ifølge gode Orden, efter at have nævnt de
gjorde Blindheimsmoen, begynder at betragte de Minder som disse
Runne have efterladt sig som Fortidsminder.

Som Blindheim gaar der nordenfor Høiene, en Forhøining som ligger
lige op under Fjeldet, som Øst til West eller omvendt. Nordre
Høien, som denne Forhøining kaldes i det 1844, en afbrudt Beita-
sten, noget østligere eller længere oppe som bemeldt Forhøining, laae en
norsten ødelagt Rundhaug og tæt ved hvor stod en 3½ Alen høi Beita-
sten. Noget østligere eller længere oppe, ligger den store som Kaldte
Blindehaug, hvor ifølge Sagnet skal ligge hemmelighed en Konge
Blind eller Blund, hvor efter Gaarden skal være opkaldt. Høien, der
ligger som de fleste Høier her som Avsnøringer, bestaaer af bare Sand,
hvor af en ældre Del er allerede bortført til Veiene, havde en Høide
af 12 Alen, og 165 Alen i Omkreds. Aaret 1861, ved at bortføre
Sand fra dens Høi, fandt man den smukke Guldring med Indskrift
som omtaler i Norsk Fornlevninger Fig 536. Forhen denne Blind-
høi stod en 2½ Alen høi Beitasten. Noget derifra ligger en
mindre Rundhaug, med en afbrudt Beitasten som sin Top.
Lidt nordligere, ligger samme Forhøining, hvor den dannes en Aasryg
med gjennem Gaarden, ligger de smukke Herrevolde, hvor ifølge
Sagnet Blindheims Herre i Fordiden, skal have fornøiet sig

mes 8

Hertekumpe og Hjørbit. Hist oppe, ud over Vollen, findes en skilles smuk Fordybning i Jorden, der er gjort med Flid af Menneskehænder, ellers ret som om det var nedfalne Grave, og af samme Slags som i større Stil, findes paa Rolvs Sandflotte (se Norsk Forelesninger Fig 5 34 – 5 35.) hvis Bestemmelse i Oldtiden, Antikvarierne ei ere enige om. Jeg har meget for, at enten disse Huller (Fordybninger) for Levninger efter skjulte Dyrekadaver, hvori man forstod i Hedenold tiden hvad i Forvaring Madvare og andet Gods, i Lighed med, hvad Lucer Beboerne holder paa Skibene paa Færderne, o: s: v: – Nedenfor Sæter, østen for Nøsten fees en norsk hvidfarvet Gravhøi, med en stuen og en omkreds Rustet Buelukke for hver Ende af Hovedgangen I Nordvest for Gravhøien ligger ved Fjeldets Fod, paa Hjørnet nogle mægtige gamle Fortidstræer, ordentlige tilhugne, hvoraf nogle Hoveddimensioner skal herom stemme, som ved Blomkjerne Holmegrædt. I Nærheden over 100 Alen i Fjeldet herifra, ved det Aabne hvor paa Hjørnet findes Levninger af en stenfæstet Grav, med mægtige 3 Alen Dækstene, samt Stene for Enderne, med mere Overliggerne ere borte. Sønden for Gravens Hule, det vil sige, det Sted hvor Husene for otte Aar siden laa, løber en liden Bæk, østenfor for den nedenfor nævnte Kirkeager, og den maa for nogle Aar siden, paa Hjørnet efter de nærmeste Stenheller, for derved at gjøre en Klop over Bækken, blev

ien Sundhuug

men vest, at der ikke hos stiftet fromi Sogn en norsk oprettelse af Sten-
og ved nærmere Eftersyn fandt man ind i Sundhuugen en stor Gra-
med store Overliggere af Stenheller; i Grunden laa Skelettet af et
Menneske; alle Log og Egerbar, samt Kiste og Skuffebeen vare
meget forte endnu, og i Hovedenet fod Fødderne temmelig forte.
Omkring Hovedet laa Stenkister, ved Skelettets høire Side stod en liden
Krukke, ikke af Ler, men af en fortrinlig Steenart, med Ugrun-
ninger i ovale Streger paa Ydersiden samt fyldt med et fedtagtigt
Kludium i forening med Grus. Paa Fødderne Østre Side i Ud-
kanten fandt en Samling af 10 Grevhuuge, hvoraf 3 en Langhuuger,
af 16–20 Alens Længde og de andre ere Runthuuger og meget smaa,
men ogsaa paa den 3die og sidste Afsatte paa Graa, ved Foden af Kirke-
bjerget 3 store Runthuuger, som ere nogle undersøgte i Foraaret. –
Paa Graaens ogsaa vestre Ende er Stenæs, med rundt Skalhul som
ogsaa findes ovenpaa Graaen i Nærheden af Graaen. Graaen eies
nu af Boel Paa paa Selnæs. I en anden Hauug der paa Gaar-
den, hvis Sted jeg ikke nøiere ved at bestemme, fandtes for et Aar
siden en Samling af Oldsager som en ældre Bibelbøst
i Bergen. Bleinheims Kirke gjenlever nu Kun i Folke-
Sagnet, samt at man paa visse Steder kan see Grunden, nem-
lig paa en Aager som endnu benævnes Kirkeageren. Endskjønt
det ikke er bevist af Historien eller af Diplomer at nogen Kir-
ke i de Katholske Tider har staaet paa Bleinheim, Kan man dog
sikkert antage, at de mægtige og høibyrdige Bleinheimmænd,

hver hefst en Gaards Rette, et Gaffel paa den øvre Gaard, hvorfra
de halvt for Rette Hørsprok, ifølge med hvad Skik var
paa Gotte, Herthum og flere Steder, at Kjøndt man er ikke
sagt her ingen anden Hjemmel herfor, end Sagnet om Storken,
samt ved, at man vise hvor den her staar. Blandt de Minder
som Forfædrene her efterlod sig paa Blindheim, skjønner vi
paa et nogen, en nogle hundre Tegn efter en gammel over-
bidel Vei, der begynder ved Gaarden Blindheim og gaar i sydlig
Retning, ligt til Øien, i Vigen, indre eller retten østen for Gaar-
den Sjønø. Veien har en Bredde af 4 Alen, ogh vor Jorden be-
staar af Myr, er Grøften hundre til begge Sider, skjønt den
nu, paa den ene Side, ikke ret kjendelig. Den er ikke ryddet
i gamle Dage, til at kjøre Bord paa, derfor kaldes den end-
nu Bordvein. At Jernskibet i Fortiden her vore tjent
Mænd, men ogsaa skibet paa Blindheim, er en Sag der
mange sætter lidet for et Pund. Jeg her paa et andet Sted,
(se Aarsberetningen for aar 1870 Pag 138 for Fortidsmindernes
Bevaring samt min Folkesagn Pag 144.) omtaget et, mange
der paa Rahel er mange Huld som Kaldes Fjellvætter
og paa Blindheim en Ager som Kaldes Fjellvætteager, for-

de ab Torfædrene her ~~fra~~ ved Bordstabler stuende, bestemte til Udskibning, som endnu ligge ved de sidstnævnte Steder, et Stykke vore hegne Bord, der her mødte vor Øje om, Sønnen ved min Ledsagelse paa Blindheim, hvor jeg fandt Asbjørn i gang om, at nedsætte paa Sønnesiden i Fortidden, de Vinduer, som jeg havde med Træværk, hvert af Sagverk, dreven med Vand. I Gaarsdags blev Arbeidet som nu er Hjørning undergivet, en stærk, en Jomfru Skjør, som Kald- de Dammen, hvor man her ofte dømmer en Vandsamling, stor nok til, paa en længer eller kortere Tid, at drive et Sagverk. Den vej for omkalfte gamle Bordvei her gaar paa Nordsiden ved nu til, neder Dammen ved opdæmmet, at ligge nogle Brøer af Sømmer, hvor paa man Kjørte, paa denne Maar, der er lagt ud Vandet, Kalder paa Sønderre Gjelder, ogsaa disse Gjelder gik over en Del af den omtalte Dam, er et lidet Berg, som til Alminde- ligt kaldes Gjelgjebergit endnu paa denne Dag. Imellem er de den omtalte Dam, Fjellvandagerne, Gjelder og Gjelgjebergit, den over 1/2 Mile Bordvei paa Blindheim, altsammen Mindre om, at Ud- skibning af Sagbind, skuene paa Blindheims Vandfang, af Blindheims gaar Skove her i Fortiden vorit en ikke liden Trafik, en Kjendsgjerning, der gik forud den Tid (1530) de Svenske Fjender endnu ikke havde indført Indretning med vore Vandfang og Sagverker, hvorfor man paa Blindheim kaldtes spot- tende Sagbrødre den lange Landvei paa Blindheim til Sø,

ved Hjørvigen, nemlig den gamle saa kaldte Bordvei, der nemlig
den, at ved Blindheim, hvor Hovedgaarden ligger, kun maa kjøres for
Bolgerne Skyld, saa indtegn, som Tilfældet er, Frøkort, Gjæst
at fremmede, der ikke ved Kjendskab at gaae med Skibe ind mellem
Blindheims Skjære, navnlig ikke at sige et Sted, som Hjør-
vigen, hvorom undertegnede Kundskab Ledning, ønskes hvilke Ver
dener, samt at findes, endog for Fremmede, ved Ind-
ræd at gaae ind.

Anmærkning.

Efter at Overstaaende var nedskrevet, erfaredes gjennem bestyrede
med at Hegn, som efter al Sandsynlighed minder om den over-
for omtalte Gyde, Fredgjerde ved Gaarden Blindheim. Hegnet
lyder saaledes.

Gaarden Gjøsund, der er beliggende paa Vigrøen Sydvesten Hjørt
herde i gamle Dage Gydefund, og Kaldes saa, fordi der i
gamle Dage kom en meget stor og stormfuld Ende ved Navn
Gyde, og tog Bolig. Hun var tilligemed Eier af Vallerø, og der
havde hun sin Sotterbol, lige over for Gjøsund paa den Side
Sundet, hvilket Sted derfor fik Navnet Gydefundsotter
nu Gjøsundsotter. Et Sted paa sydvestre Gaard kaldes endnu
Stolen, hvor Kreaturen samledes, støledes, for at malkes.
Gyde havde paa denne ofter hendes saaledes opkaldte Gaard
Gydefund tilsiet Dyd, og blev hun herefter paa hendes
vis i den store Rundhevg, der ligger ind i Gaardhunet.
Skulde Gyde paa Blindheim, Fredgjerde ellers,

vore den hvor vore Sogne fortaller, hvilket ikke er usandsynligt, saa man dog kan vente, efter at have hørt opsigtsvækkende Beretninger til sin Søn Frederik, at have flyttet og satte Bo paa den Gaard Gyldenlund. —

Sidstnævnte Kundskab meddelte jeg, og fandt at den paa 40 Alen i Omkreds, men er nu indgjærdet for at den Kvie til Forskjellighed for Øst, den bestaaer af Sten. Norden for Huset i Gyldenlund findes jeg en stor Kundskab, ikke langt fra Byen. Denne skal nu vanskelig udfindes af Sten, da denne er benyttet til Gjerder, saa man her indtager til Bro, ellers skal af Kalmarsten. Med den Leilighed, fandt man i Hængens Centrum en Helle Rester med store Overliggere, som nu tjener til Forhelle for et fordum Bue, en Mængde Kobber grus samt en Kobberknap, Bronseknive, en Kniv, Blade af Sommer lunge, samt nogle ubrændte Menneskeben.

Det er ovrigt merkeligt her ude ved Havkanten, hvor vore Forfædre i Fortiden have fordrevet mere end ind i Landet, at mødes træffer, som med Skjærvemange Stedsnavne, der have noget videre paa sig. Saaledes som Blæsheim, Hærvollene, Sulborgegaren, Kirkegaren, Kildegaren, Dammen, Gilje-bergene, Borgveien. Saaledes ogsaa i Kobul, Falbortheim, hvor man kan paa Sagnet, der skal være udskibet.

Fuen Quarder Heatheim (som i ældre Skjødebrev Rel-
de Kirkebøen Heatheimmer:) er nogle Skotte Volder
som Ruldet Skjeidvollen, ved Skjed Hestekamp: i
Ludvig Fuen Bjørdsøgn 1ste Samling Fag 50–52.
I Frosfjorden i Westnes er en Quarder Ruldet Skjeid-
vold, fuen Quarder Skuce er en Ager som Ruldet Skjei-
den, o: s: v: notop fuen Ruldet fordi ved Hestekampe her i
Forliden her vorit holdte. I Ulsteen er ligesuen en Quard, der
Ruldet Skjeid, den her ogsuen fuegne Voller, Fjerlige Sil ad ud-
føre, de hor vore Forfædre holdte Hestekampe. At Del Kvind-
lige Kjøn hos vore Forfædre ogsuen vare Tilskuere ved saadanne Hol-
Hestekampe, fremgaaer deraf, at i Norheden ved Skjeidvold
i Frosfjord i Vestnes i Romsdal, ere nogle Forhøininger som
hedde Kjørsingheim, fuenkuldet, fordi, at Bygdens Kjørsin-
ger her vare forsamlede som Tilskuere under hine Hestekampe. Ste-
det hedder nu Kjørsheim, og her nu i lang Tid vorit en bebygget
Quard. Det er ikke mærkværdigt hvorledes Tilvirkningen af Sneg-
bord, og Udførsel af Fisk, i Forliden her foregaaet fuem Steder, hvor
nu, forlange Tider ingen Skov findes. De mange Sagn om ad Vand-
veisveie i Forliden, hist og her i Landet her vorit opførte, i Forening
med Navne fuem Steder, hvor mere end Eet, fuem Sneegbord foreend de
udskiftedes, bekræfter denne Sag. Saaledes findes vi Tolbordber-
gen i Gjerdrum, Tolbordagaren fuem Watne, Tolbordagaren fuem
Hallekod, ogsuen i Watne. Tolbordbiegen fuem Quarden Tiid i

Jökelven, Tulbordegaren fremme Blindheim, Tolbordhaven i Rohul, Tulborg i Stordal, Tollstedet og Tollstedbakken i Volden, alle disse Steder fremme ulovlige Handler.